

Checklist lhbt+ in uw verkiezing-sprogramma

Hieronder staat per thema een lijst van aandachtspunten die opgenomen kunnen worden in een verkiezingsprogramma en goed aangeven wat er nodig en mogelijk is.

Verankeren in beleid

Het is belangrijk dat aandacht voor lhbt+ emancipatie goed verankerd is in het beleid van de gemeente. Daartoe kunt u de volgende maatregelen opnemen in uw verkiezingsprogramma:

- De gemeente voert een inclusief beleid met aandacht voor lhbt+ emancipatie, zodat iedereen in de gemeente veilig en zichtbaar zichzelf kan zijn, wat ook je seksuele oriëntatie, genderidentiteit, genderexpressie of geslachtskenmerken zijn
- Lhbt+ emancipatie wordt geïntegreerd in beleidsdomeinen als jeugd, zorg, veiligheid en onderwijs en andere gemeentelijke beleidsdomeinen
- In het collegeprogramma wordt een passage opgenomen over lhbt+ emancipatie
- Concrete voornemens worden neergelegd in een beleidsnotitie of actieprogramma over lhbt+ emancipatie
- Er is budget beschikbaar voor lhbt+ activiteiten en projecten en/of het bestaande budget wordt verhoogd
- Er is een specifieke wethouder die kan worden aangesproken over lhbt+ emancipatie
- Lhbt+ personen en belangenorganisaties worden betrokken bij de beleidsvorming
- Er worden activiteiten voor lhbt+ personen georganiseerd
- De gemeente ondersteunt lhbt+ organisaties voor hun activiteiten op het gebied van emancipatie
- De situatie van lhbt+ personen wordt meegenomen in de diverse gemeentelijke monitors, zoals de jeugdmonitor, gezondheidsmonitor en de veiligheidsmonitor
- In beleid en activiteiten is er bijzondere aandacht voor transgender, non-binaire, bi+, intersekse en lesbische personen en voor mensen die te maken hebben met discriminatie en uitsluiting om een combinatie van non-discriminatiegronden, bijvoorbeeld omdat ze zwart en transgender zijn, of lesbisch en moslima.

Veiligheid

Veiligheid is voor iedereen essentieel, wat ook je seksuele oriëntatie, genderidentiteit, genderexpressie, geslachtskenmerken of achtergrond is. Lhbt+ personen krijgen relatief veel te maken met geweld en discriminatie. Zeven op de tien ervaren in hun leven fysiek of verbaal geweld wegens hun identiteit. Het aantal geregistreerde gevallen van geweld en discriminatie tegen lhbt+ mensen neemt schrikbarend toe, met ruim een derde in één jaar tijd (van 3.257 (2023) naar 4.467 (2024) gevallen). Online haat, discriminatie en desinformatie tegen de regenbooggemeenschap is verveelvoudigd in slechts een paar jaar tijd. Er worden jaarlijks in heel Nederland maar een stuk of vijf daders voor lhbt+ discriminatie veroordeeld. Specifieke groepen binnen de regenbooggemeenschap krijgen te maken met specifieke vormen van geweld. Zo ervaren transgender en non-binaire personen zeven keer vaker dan de gemiddelde Nederlander (bedreiging met) geweld, waarbij het vaak gaat om geweld achter de voordeur. Bi+ vrouwen krijgen relatief veel te maken met seksueel geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het is belangrijk dat de gemeente zorgt dat lhbt+ mensen veilig zijn en zich veilig voelen.

U kunt de volgende maatregelen opnemen in uw verkiezingsprogramma:

- De gemeente zet zich actief in voor de veiligheid van alle groepen binnen de lhbt+ gemeenschap, spreekt zich uit tegen (lhbt+) discriminatie, grijpt waar nodig in en werkt aan preventie
- De gemeente bevordert dat er bij de politie en de antidiscriminatievoorziening een aanspreekpunt is voor lhbt+ discriminatie (zoals een Roze in Blauw-team bij de politie, dat zich binnen én buiten de politie inzet voor lhbt+ personen). De gemeente geeft bekendheid aan dit aanspreekpunt
- De gemeente bevordert dat er bij politie, antidiscriminatievoorziening en andere instanties kennis en sensitiviteit is voor discriminatievormen waarmee de regenbooggemeenschap te maken heeft
- De gemeente bevordert in het bijzonder dat politie, antidiscriminatievoorziening en andere instanties voldoende kennis hebben van vormen van discriminatie en geweld waarmee specifieke groepen binnen de regenbooggemeenschap relatief vaak te maken krijgen, zoals seksueel geweld tegen bi+ vrouwen en geweld achter de voordeur tegen transgender en non-binaire personen
- De gemeente moedigt alle groepen binnen de lhbt+ gemeenschap aan om aangifte te doen van discriminatie, bevordert adequate interventies en stimuleert een goede registratie van discriminatie en discriminerend geweld
- In de gemeentelijke Veiligheidsmonitor wordt specifiek gekeken naar de veiligheid van lhbt+ personen
- De gemeente agendeert lhbt+ discriminatie in het driehoeksoverleg tussen burgemeester, politie en het OM en betreft daarbij lhbt+ belangenorganisaties en/of de antidiscriminatievoorziening
- De gemeente erkent dat mannenontmoetingsplaatsen (MOP's) in een behoefte voorzien en voert een evenwichtig beleid, gericht op zowel de veiligheid van gebruikers als op beperking van eventuele overlast

- De gemeente betreft lokale lhbt+ organisaties bij de bestrijding en preventie van discriminatie en geweld tegen lhbt+ personen en biedt hen daarvoor ondersteuning

Jongeren & onderwijs

Lhbt+ jongeren bevinden zich regelmatig in een kwetsbare positie. 'Homo' is op school een van de meest gebruikte scheldwoorden. Lhbt+ jongeren worden tot vier keer vaker gepest dan de gemiddelde scholier, en één op de vijf transgender leerlingen is zelfs slachtoffer van grof lichamelijk geweld. Suicidecijfers liggen onder lhbt+ jongeren bijna vijf keer hoger dan gemiddeld. De acceptatie van lhbt+ personen onder jongeren neemt af, zo blijkt uit diverse regionale jeugdgezondheidsmonitoren. Er zijn in Nederland zo'n duizend a tweeduizend dak- en thuisloze lhbt+ jongeren. Het is belangrijk dat de gemeente lhbt+ jongeren steunt en zorgt dat professionals en instanties die met jongeren werken, beschikken over voldoende expertise.

U kunt de volgende maatregelen opnemen in uw verkiezingsprogramma:

- De gemeente zet zich in voor een omgeving waar lhbt+ jongeren zich veilig en prettig voelen
- De wethouder spreekt basis- en middelbare scholen aan op hun wettelijke plicht om lhbt+ acceptatie te bevorderen en vraagt scholen hoe ze hieraan invulling geven
- De gemeente biedt onderwijsinstellingen steun en begeleiding aan om lhbt+ acceptatie te bevorderen, pesten aan te pakken, adequaat te reageren op eventuele weerstand tegen lhbt+ acceptatie, huiselijk geweld tegen lhbt+ jongeren te signaleren en te zorgen dat diversiteit en inclusie op school de norm is
- Activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden voor lhbt+ jongeren worden (financieel) ondersteund
- De gemeente bevordert (bijvoorbeeld met aanbestedingsprocedures) dat instanties en professionals die met jongeren werken voldoende expertise hebben over de diverse groepen binnen de lhbt+ gemeenschap, en de specifieke uitdagingen waarmee die te maken kunnen hebben (denk aan de jeugd-GGZ, jeugdzorgmedewerkers, jeugd- en jongerenwerkers, centra voor jeugd en gezin, wijkteams jeugd, buurtwerk, etc.)
- In de Jeugdmonitor wordt specifiek gekeken naar de positie van lhbt+ jongeren
- De gemeente ondersteunt lokale lhbt+ belangenorganisaties die zich inzetten voor lhbt+ jongeren, bijvoorbeeld voor het geven van voorlichting op school en het organiseren van ontmoetingsmogelijkheden
- De gemeente bevordert dat er in de gemeente of in de regio veilige en deskundige opvang is voor dak- en thuisloze lhbt+ jongeren; men vraagt lokale en regionale organisaties voor maatschappelijke opvang en jeugdhulp specifiek aandacht te hebben voor de situatie van dak- en thuisloze lhbt+ jongeren

Potentieel kwetsbare groepen

Bepaalde groepen binnen de lhbt+ gemeenschap kunnen kwetsbaar zijn, bijvoorbeeld omdat ze te maken krijgen met een combinatie van discriminatiegronden en/of omdat de acceptatie van deze groepen achterblijft. Dat geldt bijvoorbeeld voor lhbt+ mensen van kleur of met een biculturele achtergrond. Lhbt+ personen die leven in religieuze gemeenschappen kunnen last hebben van het feit dat de acceptatie van lhbt+ personen daar soms achterblijft. Lhbt+ asielzoekers krijgen in asielzoekerscentra regelmatig te maken met discriminatie, bedreiging en zelfs geweld. De acceptatie van onder meer transgender, non-binaire en bi+ personen ligt fors lager dan bij andere groepen in de regenbooggemeenschap.

U kunt de volgende maatregelen opnemen in uw verkiezingsprogramma:

- De gemeente zet zich in voor een omgeving waarin lhbt+ mensen die potentieel kwetsbaar zijn omdat ze te maken hebben met een combinatie van non-discriminatiegronden (zoals biculturele en religieuze lhbt+ personen, mensen van kleur en lhbt+ asielzoekers) zich veilig en prettig voelen
- Activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden voor biculturele en religieuze lhbt+ personen, lhbt+ asielzoekers en andere potentieel kwetsbare groepen in de regenbooggemeenschap worden ondersteund
- Wanneer er in de gemeente een asielzoekerscentrum is, bevordert en monitort de gemeente de veiligheid en het welzijn van lhbt+ personen aldaar.
- De gemeente zorgt voor goede ondersteuning, crisisopvang en/of doorverwijzing van biculturele en religieuze lhbt+ personen, als die door negatieve reacties op hun identiteit in de problemen komen (hulpverlening, crisisopvangplaatsen, afstemming tussen instellingen, etc.)
- De crisisopvang voor mensen die te maken hebben met bijv. eengerelateerd- en huiselijk geweld, is nadrukkelijk ook toegankelijk en sensitief voor transgender en non-binaire mensen
- De gemeente werkt actief aan intersekse inclusie en tekent De Nederlandse Intersekseverklaring, waarin men belooft zich ook specifiek voor intersekse personen in te zetten.
- De gemeente ondersteunt transgender personen door: 1) één gemeentelijke internetpagina met daarop alle informatie voor trans personen op een rij, zoals de procedure voor wijziging van de geslachtsvermelding en informatie over specifieke voorzieningen; 2) een protocol voor wijziging van de geslachtsvermelding (waarbij de ambtenaar bijv. de juiste voor- en achternaamwoorden en taal gebruikt en het loket voldoende privacy biedt); 3) ondersteuning van lokale ontmoetingsgroepen voor transgender personen; 4) door voldoende gespecialiseerde transgenderzorg in te kopen vanuit de Jeugd-GGZ.

Ouderen & zorg

De gemeente heeft een belangrijke rol in het bieden van zorg en welzijn aan inwoners. Lhbt+ inwoners verdienen daarbij bijzondere aandacht. Dat geldt met name voor oudere lhbt+ personen en lhbt+ personen met een beperking,

die relatief vaak last hebben van eenzaamheid en isolement. Ongeveer een derde van de lhbt+ ouderen is nooit open over hun identiteit en een aanzienlijk deel vreest negatieve reacties van medebewoners in zorginstellingen. Lhbt+ mensen met een beperking ervaren vaker (online) haat en voelen zich vaker ongelukkig. Door gebrek aan middelen kunnen de centra seksuele gezondheidszorg (CSG's) maar ongeveer de helft van de mensen die als risicogroep zijn aangemerkt soa-zorg bieden. De groep jongeren met een nieuwe hiv diagnose groeit.

U kunt de volgende maatregelen opnemen in uw verkiezingsprogramma:

- De gemeente zet zich in voor een omgeving waarin lhbt+ ouderen, lhbt+ personen met een beperking en andere lhbt+ personen die afhankelijk zijn van zorg, zich veilig en prettig voelen
- De gemeente bevordert, bijvoorbeeld met eisen in aanbestedingsprocedures, dat (ouderen- en thuis-) zorginstellingen een lhbt+ vriendelijk en gendersensitief beleid voeren en dat zij bijvoorbeeld beschikken over een Roze Lopercertificaat voor lhbt+ vriendelijke zorg
- De gemeente ondersteunt ontmoetingsmogelijkheden en lhbt+ vriendelijke dagbesteding voor lhbt+ ouderen en lhbt+ personen met een beperking
- De gemeente zorgt dat gemeentelijke zorginstanties, zoals sociale wijkteams, het Wmo-loket en de Jeugdgezondheidszorg, beschikken over relevante en actuele informatie over zaken die voor lhbt+ mensen van belang zijn
- In het hivpreventiebeleid besteedt de gemeente aandacht aan risicogroepen, zoals (jonge) homoseksuele mannen en transgender personen
- De gemeente bevordert dat risicogroepen, zoals homoseksuele mannen en transgender personen, zich snel en kosteloos kunnen laten testen op seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's) en dat zij de benodigde zorg ontvangen
- In de gezondheidsmonitor wordt specifiek gekeken naar de situatie van lhbt+ personen.

Werkvloer

Niet op elke werkvloer heerst voor lhbt+ personen een prettige sfeer. Ongeveer de helft van de werknemers geeft aan dat er op hun werk flauwe grappen over homo's worden gemaakt en ongeveer vier op de tien lhbt+ personen houdt hun identiteit op het werk geheim. Dat laatste geldt vooral voor bi+ personen, voor wie de ervaringen op het werk in het algemeen negatiever zijn dan voor de gemiddelde werknemer. Transgender personen zijn, als gevolg van discriminatie en afwijzing, veel vaker dan gemiddeld arbeidsongeschikt of hebben een bijstandsuitkering.

U kunt de volgende maatregelen opnemen in uw verkiezingsprogramma:

- De gemeente en haar uitvoeringsorganisaties geven als werkgever het goede voorbeeld en zetten zich in voor een lhbt+ vriendelijk klimaat op de werkvloer (bijvoorbeeld d.m.v. diversiteitsbeleid, gedragsregels, een

klachtenregeling, vertrouwenspersonen, voorlichting, ondersteunen 'regenboog' netwerken, ondertekening van de Declaration of Amsterdam (zie: workplacepride.org), etc.)

- De gemeente en haar uitvoeringsorganisaties zetten zich als werkgever in het bijzonder in voor een transgendervriendelijk klimaat op de werkvloer (bijvoorbeeld door onderschrijving van de Declaration of Dordrecht, waarin principes voor een transgendervriendelijke werkvloer zijn neergelegd, zie www.transgendernetwerk.nl)
- De gemeente en haar uitvoeringsorganisaties zetten zich als werkgever actief in om de ervaring van bi+ personen op de werkvloer te verbeteren (zie voor aanbevelingen de website van Bi+ Nederland):
- De gemeente ziet er als opdrachtgever van re-integratiebedrijven (zoals het UWV) op toe dat geen (in-) direct onderscheid wordt gemaakt op grond van seksuele oriëntatie, genderidentiteit en geslachtskenmerken, en dat rekening wordt gehouden met de specifieke problemen die transgender personen op de arbeidsmarkt ondervinden
- De gemeente zorgt dat transgender personen die in transitie gaan een beroep kunnen doen op transitieverlof
- De gemeente zorgt dat niet-juridische ouders in een meeroudergezin en andere niet-traditionele gezinsvormen een beroep kunnen doen op verlofregelingen die samenhangen met ouderschap

Zichtbaarheid & communicatie

Lhbt+ personen zijn vaak niet zichtbaar in het publieke domein. Zonder zichtbaarheid kan er geen sprake zijn van acceptatie. Voor lhbt+ burgers is het prettig als de gemeente duidelijk laat zien dat zij er ook voor hen is.

U kunt de volgende maatregelen opnemen in uw verkiezingsprogramma:

- De gemeente ondersteunt lhbt+ evenementen
- De gemeente profileert zich als regenbooggemeente en zet zich in voor de regenbooggemeenschap
- De gemeente hijst de regenboogvlag of een andere gemeenschapsvlag op lhbt+ bewustwordingsdagen, zoals Coming Out Dag, Internationale Dag tegen Homo, Bi-, Transen Intersekse fobie (IDAHOBIT) en de dagen voor zichtbaarheid van transgender-, intersekse en bi+ personen. Op Transgender Gedenkdag gaat de (transgender pride) vlag halfstok
- De gemeente gebruikt (ook) foto's van bijvoorbeeld homo- en lesbische koppels en trans personen in gemeentelijke folders, websites en ander informatiemateriaal
- De gemeente bevordert zichtbaarheid met bijvoorbeeld het aanleggen van een regenboogzebrapad, regenboogbankjes, of een plaquette met daarop de nieuwe tekst van artikel 1 Grondwet, inclusief het verbod op discriminatie om seksuele gerichtheid en handicap. Aan zichtbaarheid worden geen concessies gedaan bij weerstand of vernielingen: de gemeente stelt een duidelijke norm dat discriminatie onacceptabel is
- Op de website, aan de balie en in het informatiepakket voor nieuwe inwoners biedt de gemeente ook informatie aan over gemeentelijke voorzieningen voor lhbt+ personen en van lokale lhbt+ organisaties

Sport

Sporten is leuk en gezond, maar lhbt+ personen voelen zich niet altijd veilig en prettig bij sportclubs. Ze ervaren regelmatig negatief gedrag rond lhbt+ zijn. Ook is er bijvoorbeeld nog regelmatig sprake van discriminerende en homofobe spreekwoorden in de sport.

U kunt de volgende maatregelen opnemen in uw verkiezingsprogramma:

- De gemeente bevordert samen met sportclubs een lhbt+ vriendelijk sportklimaat
- De gemeente vraagt sportclubs naar hun antidiscriminatiebeleid, klachtenbeleid en wat zij doen om te zorgen dat lhbt+ personen zich welkom voelen; ook dringt de gemeente aan op toepassing van de Richtlijn gender- en seksediverse personen van NOC*NSF.
- De gemeente vraagt sportclubs om op te treden tegen lhbt+ vijandige en andere discriminerende spreekwoorden. Als die spreekwoorden zich toch voordoen, laat de gemeente de wedstrijd stilleggen. De gemeente escaleert bij discriminerende spreekwoorden door de wedstrijd zonder publiek te laten spelen en uiteindelijk door de evenementenvergunning te weigeren of in te trekken
- De gemeente ondersteunt het tot stand komen van lhbt+ sportclubs door het vinden of delen van sportlocaties

Diversen

- Op gemeentelijke formulieren wordt alleen als dat wettelijk vereist is gevraagd naar geslacht
- In gemeentelijke voorzieningen zijn ook genderinclusieve toiletten aanwezig waar iedereen gebruik van mag maken
- De gemeente schrijft burgers niet aan met hun geslachtsaanduiding maar op een genderinclusieve manier, bijvoorbeeld als 'geachte inwoner' of met hun voor- en achternaam
- De gemeente committeert zich aan inclusief taalgebruik en maakt daarvoor gebruik van bijvoorbeeld de [Mediawegwijzer](#) van Transgender Netwerk en de [Bi+ inclusieve taalwijzer](#) van Bi+ Nederland
- Wanneer de gemeente een stedenband onderhoudt met een buitenlandse gemeente, dan wordt daarbinnen ook aandacht besteed aan (de mensenrechten van) lhbt+ personen
- Gemeentelijke monumenten en plaquettes waarop de tekst van het non-discriminatie artikel 1 van de Grondwet staat afgebeeld, worden aangepast aan de nieuwe tekst, inclusief het verbod op discriminatie om seksuele gerichtheid en handicap
- De gemeente bevordert dat er ook woningen beschikbaar zijn voor alternatieve gezinsvormen, zoals meeroudergezinnen.